

LI GUERRE DEL MUNDES

H.G. Wells

LIBRE 1

Li Venida del Marsianes

CAPITUL 1

Li Antedies del Guerre

Nequi vell har credet in li ultim annus del decininesim secul que ti munde esset observat acutmen e exactmen de inteligentias plu grand quam lu homan ma sammen mortal; que durant que homes ocupat se pri su diversi aferes ili esset sondat e studiat, fórsan presc tam strettmen quam un hom con un microscop vell sondar li transitori creaturas quel formica e multiplica in un gutte de aqua. Con ínfinít complesentie homes eat ci e ta trans ti glob a lor litt aferes, seren in lor asecurantie de lor imperie trans materie. It es possibil que li infuseríe sub li microscop fa lu sam. Nequi dat un pensa al plu old mundes del spacie quam fontes de homan dangere, o pensat pri les solmen por demisser li idé de vive sur les esser ínpossibil o ínprobabil. It es curiosi rememorar quelc del mental hábitus de ti-ta departet dies. Admaxim terrestri homes fantasat que ili vell

exister altri homes sur Mars, fórsan inferiori quam se selfes e pret benevenir un missionari interprese. Ma trans li abisse de spacie, mentes quel es quam nor mentes sammen quam li nor es quam lis del besties quel peri, intellectus vast e calm e ínsimpatic, regardat ti terra con invidiosi oculos, e lentmen e certmen dessinat lor planes contra nos. E tost in li duantesim secul venit li grand desilusionament.

Li planete Mars, yo apen deve amemorar li letor, rota circum li sole ye un medial distantie de 140 000 000 milies, e li luce e calore quel it receive del sole es apen demí ti recibet de nor propri monde. It deve esser, si li nebulosal hipotese have quelcunc veritá, plu old quam nor monde; e un long témpor ante quande li terra cessat esser fondet, vive sur su superficie deve ha comensat su curse. Li facte que it es apen un settesim del volúmine del terra deve har accelerat su refrigeration a un temperatura ye quel vive vell posser comensar. It have aere e aqua e omnicos

quel es necessari por li subntention de animat existentie.

Támen tam van es homanité, e tam aciecat de su vanité, que ne scritor, til absolut fine del decininesim secul, expresset quelcunc idé que intelligent vive vell posser har developat ta for, o advere alcú, ultra su terral nivel. Ni esset it generalmen comprehendet que pro que Mars es plu old quam nor terra, con apen un quart del superficial area e plu lontan del sole, it necessimen resulta que it ne es solmen plu distant del comense del témpor ma plu promix a su fine.

Li seculari afrigidation que deve aldie atinger nor planete ha ja progresset mult advere con nor vicino. Su fisic condition es ancor precipue un misterie, ma noi save que mem che su equatorial region li temperatura apen avincina se a ti de nor mix figid hiverne. Su aere es plu mult atenuat quam lu nor, su oceanes ha diminuet se til ili covri solmen un ters de su superficie, e quande su lent sesones changear se grandissim casquettes

de nive colecter se e liquificar se circum chascun pole e periodicmen inunda su temperat zones. Ti final stappe de exhaustion, quel por noi es ancor increíblemen lontan, ha deveni un present-die problema por li habitantes de Mars. Li ínmediat pression de ncessitá ha animat su intellectus, agrandat su possenties, e durat su cordies. E vident trans li spacie per instrumentes, e intelligenties tam quam noi ha apen somniat, ili vide, che su max proxim distantie solmen 35,000,000 milies adsol de se, un matinal stelle de esperantie, nor propri plu calid planete, verdi per vegetation e grisi per aqua, con un nubosi atmosfere eloquent de fertilitá, con regardettes tra su drivant nube-toffettes de larg extendes de populosi land e strett, flotte-amassat mares.

E noi homes, li creaturas qui habita ti terra, deve esser adminim tam alien e humil quam li simies e lemures es por noi. Li intelectual flanca de homanité anc admitter que li vive es un íncessant combatte por existentie, e it vell

semblar que to es anc li credentie del mentes sur Mars. Su monde es mult avansat ye su afrigidation e ti-ci monde es ancor amassat con vive, ma amassat solmon con quo ili regarda quam inferiori animales. Portar gurreada adsol es, advere, su sol escapation del destruction que, generation pos generation, repter sur ili.

E ante noi judicar ili tro severimen noi deve rememorar quo ínhuman e absolut destruction nor propri species ha fat, ne solmen al animales quam li desapirit bison e li dronte, ma a su inferiori rasses. Li Tasmanians, malgré su homan aspecte, esset completmen chasset del existentie in un guerre de extermination combattat de European inmigrantes, in li interspacie de quinant annus. Esque noi es tam apóstoles de misericordie quam plendir si li Marsianes guerreat in lu sam spíritu?

Li Marsianes apari har calculat lor decension con astonant subtilitá — lor mathematic aprension evidentmen mult excede lu nor — e har

executet lor perparationes con un apu-perfect unanimítá. Si nor instrumentes hat permisset it, noi fórsan vell har videt li truble quel assembla se for antey in li decininesim secul. Homes quam Schiaparelli regardat li rubi planete — it es strangi, apópó, que desde ínnumerabil secules Mars ha esset li stelle de guerre — ma fallit interpretar li fluctuant aparenties del marcas quel ili cartat tal bonmen. Durant omni ti témpor li Marsianes deve har esset preparant.

Durant li oposition de 1894 un grand lúmine esset videt che li ilúminat parte del disco, in prim che li Lick Observatoria, tande per Perrotin de Nice, e tande per altri observatores. Anglés letores audit pri it in prim in li numeró de *Nature* datat august 2. Yo es inclinat pensar que ti brase fórsan vell esser li fondente de un grandissim fusil, in li vast puteo excavat adin lor planete, de quel lor tiras esset tirat a nos. Strangi marcationes, til nu ínexplicat, esset videt proxim

al situ de ti eruption durant li sequent du oppositiones.

Li storm iruptet adsur noi ante six annus nu. Durant que Mars avvicinat se a un oposition, Lavelle de Java comensat li files del astronomic exchange palpar con li astonant information de un grandissim eruption de incandescent gas sur li planete. It ha ocurret vers mi-nocte del deciduesim; e li spectroscop, a quel il ha strax recurset se, indicat un masse de flammant gas, precipue hidrogen, movent con un enorm velocitá a ti terra. Ti spruzza de foy ha devenit ínvisibil circa decidu horas e un quart. Il comparat it a un colosal puss de flamme subitmen e violentmen asperset ex li planete, "quam flammant gases hastat ex un fusil".

Un unicmen convenient frase it provat. Támen li sequent die hay nequo pri to in li jurnales except un litt note in li *Daily Telegraph*, e li munde stcat in ignorantie pri un del plu grand dangeres quel jamá menaciat li homan rasse. Yo

fórsan nequam vell har audit pri li eruption si yo ne hat incontrat Ogilvy, li bon-conosset astronom, che Ottershaw. Il esset ínmediatmen excitat de li novas, e pro li excess de su sentes invitat me venir por laborar con il che ti nocte por un scrutine de li rubi planete.

Malgré omnicos quel hat ocurret de tande, yo ancor rememora ti vigilie tre distintmen: li nigri e silent observatoria, li ombrat lanterne lansant un debil luce adsur li suol che li angul, li constant tic-tacante del mecanisme del telescop, li litt fensura ye li tecte — un oblong profunditá con li stellari polve striat trans it. Ogilvy movet circum, ínvisibil ma audibil. Vidente tra li telescop, on videt un circul de profund blu e li litt circulari planete svimmant in li vise. It semblat un tal litt cose, tam brilliant e micri e seren, mildmen marcat per transversal stries, e un poc aplanat del perfect ronde. Ma tam litt it esset, tam argentosimen calid — un cap de pingle de luce! It esset quam si it tremet, ma vermen to esset li

telescop vibrant con li activitá del mecanisme
quel tenet li planete in li vise.

Durant que yo videt, li planete aspectet
crescer se plu grand e min grand, e avansar e
receder se, ma to esset simplicmen que mi ocul
esset fatigat. Quarant milliones de milies it esset
de noi — plu quam quarant milliones de milies de
vacuo. Poc homes realisa li immensitá de vacuitá
in quel li polve del material universe svimma.

Proxim it in li vise, yo rememora, esset tri
pallid punctus de luce, tri telescopic stelles
ínfinitmen remoet, e lu tot circum it esset li
íncomprensibil tenebrositá de vacui spacie. Vu
conosse qualmen ti nigritá aspecte in un frigorosi
stelle-lúminat nocte. In un telescop it semble mult
plu profundmen. E ínvisibil por yo pro que it esset
tam remoet e micri, volant rapidmen e
constantmen vers yo trans ti íncredibil distantie,
traent se plu proxim ye omni minute per tant
miles de milies, venit li Objecte quel ili esset
missent nos, li Objecte quel vat aportar tant luce

e calamitá e morte al terra. Yo nequande revat pri it tande quande yo observat; nequi sur terra revat pri ti ínerrant missile.

Ti nocte, anc, hay un altri forjettation de gas del distant planete. Yo videt it. Un rubosi fulmina che li bord, li max projection del contura precismen quande li cronometre atinget mi-nocte; e pro to yo dit Ogilvy e il prendet mi position. Li nocte esset tepid e yo esset setosi, e yo eat exercient mi gambes pesantmen e palpant mi via in li tenebrositá, al litt table u li sifon stat, durant que Ogilvy exclamat al banderol de gas quel venit for vers noi.

Ti nocte un altri ínvisibil missile comensat che su via al terra de Mars, solmen circa un seconde min quam duant quar hores pos li unesim. Yo rememora qualmen yo sedet se sur li table in li tenebrositá, con lappes de verd e carmesin svimmante avan mi ocules. Yo desirat que yo havet un flamme por fumar, littmen suspectent li signification del minut brillie quel yo

hat videt e omicos quel it bentost vat aportar a me.

Ogilvy videt til li unesim hor, tande abandonat it; e noi inflammat li lanterne e marchat for a su dom. Along infra in li tenebrositá esset Ottershaw e Chertsey e omni su centes de persones, dormient in pace.

Il esset plen de speculation ye ti nocte pri li condition de Mars, e mocat al vulgarachi idé de it havent inhabitantes qui esset signallant nos. Su idé esset que aerolites fórsan esset cadent quam un grand pluvie adsur li planete, o que un grand vulcanic explosion esset progressent. Il electet me quam ínprobabil it esset que organic evolution hat eat li sam direction sur li du adjacent planetes.

"Li probabilitás contra alquo homatri sur Mars es un million contra un," il dit.

Centes de observatores videt li flamme ye ti nocte e li nocte pos ye circa mi-nocte, e denov ye li nocte pos; e talmen desde deci noctes, un flamme chascun nocte. Pro quo li tiras cesset pos

li decesim, nequi sur terra ha atentat explicar. It fórsan esser que li gases de li tirante causat li Marsianes íncomoditá. Densi nubes de gas e fum, visibil tra un potent telescop sur terra quam litt grisi, fluctuant lappes, difuset se tra li claritá del atmosfere del planete e obscurat su plu familiari características.

Mem li dial jurnales avigilat se al disturbanties finalmen, e populari notes aparit ci, ta e omnicu consernent li vulcanes adsur Mars. Li serialcomic periodico *Punch*, yo rememora, fat un felici usation de it in li political caricatura. E, totmen ínsuspectet, tis-ta missiles quel li Marsianes hat tirat a nos eat a terra, hastadant nu che un rapiditá de mult milies per seconde tra li vacuant abisse de spacie, hor apu hor e die apu die, plu e plu proxim. It apare a me nu presc íncredibilmen marvelosi que, con ti hasant fate pendent ultra nos, homes posset ear pri su trivial aferes quam ili fat. Yo rememora quam jubilant esset Markham ye securant un nov fotogramma

del planete por li illustrat jurnale quel il redactet in tis-ta dies. Homes in tis subsequent témpores apen realisa li abundantie e interpresesse de nor decininesim secul jurnales. Por mi propri rol, yo esset mult ocupat con aprendente vehicular li bicycle, e ocupat con un serie de articules discussent li probabil developationes de moral idés con li progression de civilisation.

Un nocte (li unesim missile posset apen ha esset 10,000,000 milies for), yo eat por un promenada con mi marita. Hay stelle-lúmine e yo explicat li Signes del Zodiac a la, e electet Mars, un brilliant punctu de luce reptent al zenite, vers quel tant telescopes esset directet. It esset un tepid nocte. Ye li via a hem, un bande de excursionistes de Chertsey o Isleworth passat nos cantant e fant music. Hay lúmines in li plu alt fenestres del domes durant que li persones preparat por indormir. Del station in li distantie est li son de rangeant trenes, clocheant e rulsonant, amollat presc a melodie per li distantie.

Mi marita electet a me li brilliantie del rubi, verdi
e yelbi signalant lúmines pendent in un frame
vers li ciel. It semblat tam secur e tranquil.

CAPITUL 2

Li Cadent Stelle

Poy venit li nocte del unesim cadent stelle. It esset videt tost in li matine, hastadant súper Winchester ad ost, un strec de flamme alt in li atmosfere. Centes deve har videt it, e acceptat it quam un ordinari meteor. Albin descrit it lassant un verdatri strie detra se que ardet durant quelc secondes. Denning, nor plu grand autorité de meteorettes, declarat que li altitá de su unesim aparition esset presc ninant o un cent milies. It semblat por il que it cadet a terra presc un cent milies ad ost de il.

Yo esset che hem ye ti hor e scrient in mi scritoria; e benque mi portafenestres sta contra Ottershaw e li persiane esset apert (pro yo amat in ti dies regardar li noctal ciel), yo videt nequo de it. Ma ti plu strangi de omni coses que quandecunc venit a terra de extran spacie deve har cadet durant que yo sedet me ta, visibil por me solmen

si yo hat regardat adsupra durant que it passat. Alcunes de tis qui videt su volade di que it viageat con un sibilant son. Yo personalmen audit nequo de to. Mult persones in Berkshire, Surrey, e Middlesex deve ha videt li casion de it, e, admaxim, ha pensat que un altri meteorette hat descendet. Nequi apare har genat se serchar li cadet masse a ti nocte.

Ma tre tost in li matine, comiserabil Ogilvy, qui hat videt li cadent stelle e qui esset convictet que un meteorette stat alcú sur li comun inter Horsell, Ottershaw e Woking, avigilat tost con li idé de trovar it. Il ya trovat it, tost pos li alba, e ne lontan del sabliera. Un enorm antre hat esset creat del colision del projectile, e li sable e gravelle hat esset jettat violentmen in omni direction súper li ericiera, formant cumules visibil de un e un demí milies de distantie. Li erica esset flammant adost, e un delicat blu fum ascendet contra li alba.

Li Cose self jacet